

Til Klima- og miljødepartementet
(postmottak@kld.dep.no)

11.12. 2020

Marint vern må styrkes betydelig!

Regjeringen skal i 2021 legge fram en stortingsmelding om marint vern. Naturvernforbundet har i den forbindelse deltatt på et innspillmøte med følgende budskap:

Naturvernforbundet takker for muligheten til å gi innspill. Dette er et svært viktig arbeid som Naturvernforbundet ønsker å følge tett. Vi viser også til flere andre innspill fra oss om marint vern, senest i brev til Klima- og miljøminister Rotevatn av 05.06. 2020.

Vern først

Norge har hav- og kystnatur i verdensklasse. Her finnes et stort biologisk mangfold samt verdifulle ressurser og økosystemtjenester som må ivaretas. Men vi tar ikke godt nok vare på disse fantastiske naturverdier. Vi har vernet alt for lite og vi forvalter havet for dårlig.

Vern av naturområder er den faglig beste metoden for å bevare intakte økosystemer, sårbare naturtyper og et fantastisk rikt biologisk mangfold. Vern må baseres på kunnskap, på økologiske kriterier og kartlegginger, på økosystemenes dynamikk og slik at vi bevarer artsmangfold og sikre representativitet. Særlig er det viktig med vern av store områder og naturfaglig representativitet fra strand til dyphav, fra sør til nord og fra øst til vest. Vern skal sikre de biologisk viktigste områdene.

For å sikre en kunnskapsbasert naturbevaring, som er hovedformålet med vernet, så er strengt vern uten næringsaktivitet helt nødvendig. Særlig i havet er dette viktig fordi her finnes ikke kulturbetingede og skjøtselsavhengige naturtyper slik vi finner på landjorda.

Økologiske referanseområder og naturovervåking

Verneområder er helt avgjørende for å sikre biologisk mangfold. Strengt vern er også viktig som økologiske referanseområder, ikke minst for framtidig forskning og overvåking. Havet er sterkt påvirket av mange forskjellige menneskelige aktiviteter. Samtidig endres havet raskt som følge av menneskeskapt klimaendring. Derfor er økologiske referanseområder svært viktige slik at forskerne kan overvåke endringer og utvikling. Dette er også veldig relevant

kunnskap for næringsaktivitet utenfor verneområdene for å bedre forstå og forutse endringer både i artssammensetning og økosystemenes dynamikk og for å bevare og forsterke alle de økosystemtjenestene som havet gir oss.

Behovet for økologiske referanseområder ble allerede slått fast i 2015 i [Stortingsmelding 14 \(2015-2016\)](#) «Natur for livet – Norsk handlingsplan for naturmangfold», sitat:

«Regjeringen viser til at marine verneområder kan ivareta flere mål samtidig. I tillegg til å beskytte viktig natur mot negativ påvirkning, kan disse områdene også være viktige som referanseområder for forskning og overvåking.»

Naturvernforbundet beklager at Regjeringen foreløpig ikke har fulgt opp dette. Vi mener dette må følges opp i den nye meldingen og at langt høyere ambisjoner samt konkrete tiltak er nødvendig for å møte disse forpliktelsene og utfordringene.

Vi kjenner truslene mot kyst- og havnaturen

Det er naturkrise også i havet. [FNs naturpanel \(IPBES\)](#) viser at menneskelig aktivitet har ført til at 66% av havet er omfattende endret, og kun 3% er uberørt.

Vårt marine miljø og matfat trues av plastforsøpling, kongekrabbeinvasjon, forurensning fra oppdrett- og gruveindustri, oljesøl fra skipsulykker, nedslamming, overgjødning og gjengroing av alger i havner og ved badeplasser. I tillegg blir havet varmere med påfølgende økosystemendringer som følge av menneskeskapte klimaendringer. Det pågår allerede en sterk arealkamp og det er et betydelig og økende press fra ekspanderende næringer som oppdrett, taretråling og -dyrking samt nedbygging i strandsonen. Allerede observerer vi bl.a. taredød, kysttorskollaps, færre hummere, rødspetter og ål, og en kraftig nedgang i ville laksefiskbestander.

Kunnskapene om truslene er grundig dokumentert og dette kunnskapsgrunnlaget om naturtilstanden må vektlegges langt sterkere i den framtidige forvaltningen av våre kyst- og havområder. På [Norsk Rødliste over truede arter \(2015\)](#) er over 700 av artene knyttet til havet, fjæra eller kysten. En rekke marine naturtyper er truet og står på [Norsk Rødliste for naturtyper \(2018\)](#).

Også på [Fremmedartslista \(2018\)](#) finnes en rekke marine arter med høy og svært høy risiko, blant annet kongekrabbe, snøkrabbe, stillehavsøsters, amerikahummer, pukkellaks samt algene krokbærer og japansk drivtang.

[Naturindeks for Norge 2020](#) slår klart fast at presset øker på kyst- og havnaturen vår.

Økologisk tilstand har gått ned fra 2010 til 2020, og ligger under 70 % av optimal naturtilstand. Særlig er tilstanden i Skagerak betydelig svekket, men også andre havområder har en negativ utvikling.

Norge forsømmer internasjonale forpliktelser

Norge har sluttet seg til Konvensjonene om biologisk mangfold (CBD). Gjennom Aichi-målene skulle Norge etablert 10 % marint vern innen 2020. Vi har vernet 3 % innenfor territorialfarvannet, og bare 0,13 % av alle våre havområdene.

Vi trenger derfor mye mer vern av kyst- og havnaturen. Vi må etablere et representativt nettverk med strengt vern som sikrer artsmangfold, mangfoldet av vanlige og sjeldne naturtyper (representativitet) samt forskjellige økosystemer i havet.

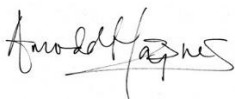
Det er viktig å få etablert et faglig og kunnskapsbasert vern så raskt som mulig før næringsaktørene etablerer nye aktiviteter i områder som ut fra naturfaglige kriterier må vernes. Arbeidet med marin verneplan startet for mer enn 15 år siden, men bare et fåtall av de 36 anbefalte områdene langs kysten er vernet. Dette er altfor dårlig.

Regjeringen må øke ambisjonsnivået for marint vern i betydelig grad på nasjonalt nivå gjennom konkret vern av en rekke nye områder. Samtidig må Norge ta en lederrolle på det utsatte naturtoppmøte i Kina 2021 for å bidra til å sikre vern av marint miljø på globalt nivå. Den lederrollen kan Norge bare ta gjennom å først ta ansvar for vårt havmiljø på hjemmebane. Det ansvaret og de ambisjonene må tydeliggjøres i den kommende stortingsmelding om marint vern.

Lykke til med arbeidet. Naturvernforbundet varsler samtidig at vi ønsker å følge opp og gi flere relevante innspill underveis.

Mvh

Naturvernforbundet

Arnodd Håpnes

Fagleder naturmangfold